

CRJM – Centrul de Resurse Juridice din Moldova

CtEDO: Judecătorii trebuie să verifice minuțios argumentul cu privire la provocarea în comiterea de infracțiuni

paik · Tuesday, March 15th, 2016

În hotărârea *Morari c. Moldovei*, din 8 martie 2016, reclamantul a fost condamnat pentru confecționarea și vânzarea unui act de identitate fals (pașaport românesc). CtEDO a constatat că reclamantul a fost, de fapt, provocat de agenții statului, contrar art. 6 § 1 CEDO. În această hotărâre CtEDO a detaliat modul în care judecătorii trebuie să examineze argumentele cu privire la provocarea unei infracțiuni.

În fapt

În ianuarie 2008, poliția din or. Bălți, a plasat un anunț, într-un ziar, cu textul „Ajutor în obținerea pașaportului român-bulgar”, urmat de un număr de telefon. Anunțul urmarea scopul de a captura un grup criminal specializat în falsificarea documentelor oficiale. Reclamantul dorea să obțină un pașaport străin și a înțeles anunțul ca pe o ofertă de asistență pentru aceasta. El a telefonat la numărul de telefon din anunț, la care a răspuns E., un ofițer sub acoperire. El a înțeles de la E. că și acesta dorea să-și facă pașaport. Cei doi s-au înțeles să ia legătura dacă vor găsi o modalitate mai ușoară de obținere a pașaportului românesc. Ulterior, un prieten al reclamantului l-a recomandat pe Z., care putea facilita obținerea pașaportului românesc. Fiind sunat mai târziu de E., reclamantul i-a comunicat despre Z. și i-a propus lui E. să-l contacteze direct. E., însă, a refuzat pe motiv că nu are bani și i-a recomandat o altă persoană, T., un alt ofițer sub acoperire, care avea nevoie de pașaport românesc. E. i-a propus reclamantului ca acesta să fie intermediarul între Z. și T. contra unei sume de bani.

În ziua în care reclamantul a transmis pașaportul lui T., primul a fost reținut. La 17 decembrie 2008, Judecătoria Bălți, l-a găsit vinovat pe reclamant de participarea la falsificarea și vânzarea unui pașaport românesc și i-a aplicat o amendă de EUR 200. Instanțele superioare au menținut sentința și au respins argumentele reclamantului cu privire la faptul că acesta a fost provocat. Judecătorii au refuzat să audieze agenții sub acoperire în instanță și și-au rezumat poziția prin faptul că reclamantul primul a sunat la anunțul din ziar.

În drept

Reclamantul a pretins că a fost provocat să comită infracțiunea de către agenții statului, contrar art. 6 § 1 CEDO. CtEDO a subliniat că admiterea de către instanțele de judecată unor probe (de ex.

probe obținute în urma maltratării sau a provocării de către poliție) poate duce la un proces inechitabil. În acest sens contează considerentele din care s-a decis inițierea măsuri speciale, comportamentul agenților statului, precum și modul de examinare a cauzei în judecată.

CtEDO a reiterat că incitarea la comiterea unei infracțiuni are loc atunci când agenții statului nu au un comportament pasiv, ci incită la comiterea unei infracțiuni o persoană care altfel nu ar fi comis-o. Potrivit CtEDO, nu reprezintă un comportament pasiv: **(1) preluarea inițiativei de a contacta reclamantul, (2) propunerea repetată în pofida refuzului inițial, (3) încurajarea insistentă, (4) promisiunea unui câștig financiar de genul măriri prețului peste media de piață, (5) sau apelarea la compasiunea reclamantului.**

În cauza [Ramanauskas c. Lituaniei](#), CtEDO a stabilit că, atunci când inculpatul invocă faptul că a fost provocat să comită o infracțiune, instanța de judecată este obligată să examineze minuțios proba obținută astfel, or, potrivit art. 6 § 1 CEDO, orice probă obținută ca rezultat al provocării urmează a fi exclusă din dosar. În cazul unei alegații rezonabile de provocare, sarcina probării faptului că provocarea nu a avut loc, cade pe umerii autorităților. Potrivit CtEDO, examinarea judiciară trebuie să includă: **(1) motivele care au determinat operațiunea sub acoperire, (2) gradul de implicare al poliției în comiterea infracțiunii, (3) și natura oricărei incitări sau presiuni exercitate asupra reclamantului.**

În cauza [Morari](#), CtEDO a constatat că reclamantul a fost contactat în repetate rânduri de agentul sub acoperire. Atunci când dl. Morari a propus agentului sub acoperire să îl contacteze direct pe Z, primul a refuzat și dlui Morari i-a fost promis un câștig bănesc pentru a intermedia confecționarea pașaportului pentru T. În același timp, din materialele dosarului nu rezulta că infracțiunea ar fi avut loc fără intervenția autorităților (acestea nu dispuneau de informații că reclamantul a fost anterior implicat în producerea sau vânzarea documentelor false). CtEDO a menționat că aceste fapte erau suficiente pentru a constata violarea art. 6 § 1 CEDO. Totuși ea a analizat și cum instanțele de judecată au examinat argumentul dlui Morari cu privire la provocare. CtEDO a indicat că prima instanță a ignorat acest argument, iar instanțele superioare s-au limitat la constatarea faptului că reclamantul a fost primul care a sunat la telefonul din anunț.

De asemenea, instanțele au refuzat să audieze agenții sub acoperire, deși, în opinia CtEDO, acest lucru era crucial în circumstanțele cauzei date. Spre deosebire de alte operațiuni speciale, în acest caz reclamantul i-a văzut în față pe ambii agenți sub acoperire. În caz că identitate lor nu era adevărată, ei puteau fi audiați sub aceeași identitate, fără a divulga numele lor adevărat. CtEDO a subliniat că art. 6 CEDO cere audierea agenților sub acoperire cu privire la circumstanțele provocării, iar apărarea trebuie să aibă dreptul să le pună întrebări. Ca excepție, audierea ar putea să nu aibă loc, însă pentru aceasta urmează a fi aduse motive detaliate.

În fața CtEDO reclamantul a fost reprezentat de Vladislav GRIBINCEA și Nadejda HRIPTIEVSCHI, avocați în Chișinău.

This entry was posted on Tuesday, March 15th, 2016 at 1:34 pm and is filed under [Noutăți](#). You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.

